

Els indecisos i el 12-M

Segons un titular de portada d'aquest diari, ERC, el PSC i el PP són els partits que més poden créixer a les urnes aquest diumenge, partint de les expectatives que els dona una enquesta preelectoral. El motiu són les persones que encara no han decidit el seu vot. Aquest mateix estudi revela que el perfil de l'indecís està equilibrat per edats, és més femení que masculí, majoritàriament barceloní, i amb estudis mitjans i el castellà com a llengua pròpia. Per la seva banda, segons el CEO, ERC és el partit que més votants indecisos té, amb el PSC i Junts com a principals alternatives de vot. Un 21% dels que es debaten entre diversos partits dubten entre els republicans i el PSC, un 20% entre ERC i Junts + Puigdemont per Catalunya, un 12% entre Aragonès i Comuns, i encara un 10% entre el candidat d'ERC i la de la CUP.

Així doncs, les campanyes electorals, que abans eren considerades pràcticament irrelevantes, que servien per reblar l'elector convençut i captar alguns indecisos, ara són decisives. Si més no això apunten algunes enquestes postelectorals com les de les darreres eleccions generals, que suggereixen que prop del 40% (!) dels electors van decidir el seu vot durant les dues setmanes prèvies a les eleccions i que una part gens negligible ho va fer gairebé arrossegant els peus anant a dipositar el vot a l'urna. És un fenomen encara no prou ben estudiat, però està empíricament demostrat, i sembla que comença amb la crisi de legitimitat de les institucions i del sistema polític provocada per la crisi econòmica de 2008.

En efecte, el comportament electoral que en les crisis anteriors a la Gran Depressió fluctuava entre el càstig al partit del govern i el premi al principal partit de l'oposició, en virtut del clàssic binomi crítica-responsabilitat, fa temps que va mutar en forma de volatilitat i d'evanescència electoral. La certesa del vot *normal*, allò que els politòlegs descriuen com el vot al "partit de tota la vida", ha donat lloc a fenòmens tan insòlits com, per posar un sol exemple, la desaparició de la primera força política a Catalunya en tan sols dues legislatures (Ciutadans). El vot *estratègic*, és a dir, la tria de la segona opció o del mal menor amb més opcions

JOAN RIDAO

PROFESSOR DE DRET CONSTITUCIONAL I LLETRAT DEL PARLAMENT

abans que la pròpia, ha desaparegut del nostre paisatge. L'elector racional, el del cost-benefici, sembla estar en vies d'extinció o almenys en regressió, ja que per a alguns anar a votar ha esdevingut tan banal com triar una marca de iogurts al supermercat. I els partits no és que ho vulguin, això, és que miren d'adaptar-s'hi com poden, de retenir al màxim els infidels, de captar nous electors a correuita...

Amb tot, va ser a partir de 2015 quan es va observar el gran canvi, amb la sepultu-

ra definitiva del bipartidisme imperfecte, tant a Espanya com a Catalunya, i la fragmentació partidista esdevinguda amb la irrupció als nostres Parlaments de noves forces polítiques post-15-M –Podem i Comuns–, i, més endavant, amb l'emergència de la ultradreta, que tard o d'hora havia d'arribar a casa nostra, no només per l'atomització de l'espai polític de la dreta espanyolista tradicional (PP), sinó també pel malaurat despertar –ben europeu, d'altra banda– de les opcions que atien les emocions i els més baixos instints contra els immigrants, més que no pas contra el deteriorament de la prosperitat o el creixement de les desigualtats, factor explicatiu del que succeeix sobretot a Sud-amèrica (Bolsonaro i ara Milei). Prova d'això és que, aquí, a banda de Vox, algunes enquestes atribueixen representació a Aliança Catalana en les pròximes eleccions. I és que Europa ja fa temps que es va *desacomplexar* en aquest sentit (França, Itàlia, Països Baixos, Alemanya, Àustria, Flandes), i ara sembla brotar allà on el feixisme va desaparèixer més tardanament:

Portugal (1974) i Espanya (1975).

Certament, vivim temps convulsos, en què el coneixement i l'experiència es releguen en favor de l'especulació; en què el diàleg i el consens cedeixen el pas a la polarització més extrema, a la lògica tan schmittiana de l'amic-enemic. I aquest és el motor abjecte de la política del present i, per què no dir-ho, la causa eficient de l'enfangament i de la lluita espúria pel poder. Avui, els partits d'èxit són els que abracen una determinada causa abans que la ideologia i la bona gestió. El més desconcertant és que això, tanmateix, és un fenomen tant transversal com intergeneracional. A Catalunya, mentre els bons auguris del PSC són possibles perquè és capaç encara de retenir el seu electoral tradicional, de més edat, en el terreny independentista, paradoxalment, una gran

part d'aquest espai, tributari del catalanisme d'ordre de sempre, ara navega en les procel·loses aigües dels sentiments. I això pot ser útil per a unes eleccions, ja ho veurem. Però, pensant en l'endemà, si la disputa és ideològica els pactes seran més factibles; si la disputa és emocional, els pactes poden ser una subhasta que ens aboqui al bloqueig.

GETTY

Si la disputa és ideològica els pactes seran més factibles; si la disputa és emocional, els pactes poden ser una subhasta que ens aboqui al bloqueig